

jelentős részében 'gábor' néven említik az üstfoltozó magyar anyanyelvű cigányokat, függetlenül azok hivatalos nevétől. Néha az alkalmi munkát kereső, házról házra járó, „forrasztó, forrasztani való!” kiáltással a figyelmet magára felhívó személy „itt van gábor, nincs valami munka naccsásasszony” szöveggel egészíti ki a hangos reklámot, mintegy maga is a csoport megnevezésére szolgáló névvé fokozva le az amúgy közepesen gyakori, a B. GERGELY PIROSKA közölte romániai magyar utónévhasználati jegyzéken 23. helyet elfoglaló tulajdonnevet. Személy szerint azt is megkockáztatom, hogy B. GERGELY PIROSKA megjegyzése, miszerint e név „ritkább a Maros mentén, a Szilágyságban és főleg Kalotaszegen”, épp az egy-két nemzedék óta tartó devalváció, a névnek a perifériára sodródása miatt érvényes. A „gáborozás” ugyanis tapasztalatom szerint épp ezen a vidéken a legjellemzőbb. Ez azonban már egy másik téma.

—ács —ó

#### NÉVADÁS, NÉVVÁLASZTÁS, BECENEVEK AZ IRODALOMBAN

A közelmúltban elhunyt ZOLNAY LÁSZLÓ memoárkötete (Hírünk és hamvunk. Magvető K. Ep., 186.) sok névtani érdekességet is tartalmaz.

„Apámnak mindig és mindenkihez volt pár vidám szava. Tréfált. Mindenkit keresztelt. Szakácsnőnket Cirmosnak becézte. Juliskának Cicmara volt a beceneve. (Szeged körül a barkát nevezik így)... Volt egy pesti gyermekorvosunk, Faragó Gyula doktor. Az ő beceneve Ticc bácsi volt... Apám fantáziaalakjai: Pocsatkó, Pironcsák, Obrotka, Oboczil. Ezeket a kuriózus neveket Apám szegedi cégérekől olvasta le. Pironcsák »Tóni« tiszai hajós-halász gazda volt. Pocsatkó pedig üveges. Ő ekként cégérezte magát: »Három szegedi szó: Üveg, porcelán! Pocsatkó!« (66)

[Dédnagymamájál úgy hortyogott, hogy belérezdült a ház. Ezeket a hangzatokat mi farkasordításnak becéztük. Őt farkasómamának.” (74)

„... a kis leányunoka, a gyönyörű Kia, Literáty Káldi Erzsike...” (128)

„E körhöz tartozott még dr. Tóth Kálmán vámszaki százados és sógornője, a szép és lelkes Serester Ilona (Olonának, Lonkynak becézték).” (148)

„... a nagyszerű Supka Magdolna — Manna — hozta el ebbe a társaságba.” (149)

„Ő Brelich Angelóra gondolt. Brelichnek azonban — Lelónak — semmi kedve sem volt a tengerészlethez.” (165)

„... Angelo — becenevén Lello — ...” (181)

„Leányuk, Sebestyén Klári — akit Miskának becéztek — Verának legkedvesebb barátnője volt... Végh Guszti, a festő, Peggy, a felesége, Miska leányuk és a fiatal kis Végh Péter...” (428).

PÁLOCZI HORVÁTH LAJOS, Álompákász (Magvető K. Bp., 1986.) című könyvéből.

"Móczi Béla. Így rövidítette és magyarította Elek bácsi a Matjasowszky nevet, amelyet ő különben is Matasócczinak ejtett ki." (95)

"Puter Berbek o vudar, szigesz! (Nyisd ki, Boris, a kaput, gyorsán!)... Héli, Szedra, Macsóri, Balisó, Bakrisó, Csirikló, Mirikló, Dzsivi, Dzsézsa - ávesz orde! (Héli, Szedra, Halaska, Malacka, Báránka, Madár, Gyöngy, Eleven, Dzsézsa - gyertek elő!)" (137)

KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL, Emberi környezet (Magvető K. Bp., 1986.) című könyvében így ír saját nevééről.

"Az elemiben a gyerekek Krampuszra magyarosították a nevemet." (10).

BODOR PÁL, Haldoklás anyanyelven (Magvető K. Bp., 1986.) című regényéből.

"...tudta, hogy Szóke Rózsika, azaz Zsizsi rövidesen belép..." (208).

MOLDOVA GYORGY, A pénz szaga (Magvető K. Bp., 1986.) című nagysikerű könyvéből egy-két érdekesség még.

Mikor Enver Hodzsa egyszerre akarta megváltani egész Albániát, az országban még nagyon sok volt a régi török név: Ibrahim, Ahmed meg Ali. Aki jól dolgozott, azt azzal jutalmazták, hogy új nevet választhatott magának: Győztes Traktor lett az egyik, a másik meg Elenjáró Módszer - valahogy úgy, mint az indiánoknál. [?] Egy gyereket úgy hívtak, hogy Lengyel Vörös Búza, mert apja, a Győztes Traktor húzta az anyjában [!], az Új Barázdában. (327) - [Mindez nevetséges, de arra nem gondolunk néha, hogy ugyanilyen komikusan hat a Vörös Csillag, Új Élet, Vörös Október stb. utca- vagy intézménynév is?!]

"... furcsa helységnevek tűnnek fel [Bulgáriában], mintha Ilf-Petrov valamelyik regényéből léptek volna elő: »Pervomaj« (Május Elseje), »Ljubimec« (Kedvenc), »Kapitan Andrejevo« (Andrejev kapitány-falva)" (328-9). - [Szerintem utcanevekben is ugyanilyen furcsák, csak megszoktuk - sajnós!]

TÓTH IMRE sajtó alatt levő Bernecei palóc tájszótárából:

Lolo fn., az Alajos beceneve. - Mj. A nagy tekintélyű grófnő pap fiát nevezték így. Apja, Bernecey Szokoly Alajos az első újkori olimpia első magyar érmese.

BÁLINT B. ANDRÁS: Szakad a köldökzsinór című cikke az Élet és Irodalom 1987. július 3-i számában jelent meg (3). Ebben ad példát egy névelemelhagyásra, még pedig éppen arra, amelyet a NévtÉrt. 7. számában (125) én is közöltem, de egy környékbeli nyelvész kétkedve fogadott. Lássuk a példát!

"Ingáznak, bejáznak Mátészalkára, Nyiregyre, Pestre..."

HAJDÚ MIHÁLY